

Holló József

A homok sóhaja

(ajánlom: Szentgyörgyi József pincefalára)

Te napszagú, halk alföldi táj.
Te nyughatatlan, szűz-homok.
Ki hinné, hogy e vasalt síkon
– teremhetnek jó borok?
És nem csak a vulkán földje érlel
nemes szőlőt a venyigén,
s a nyújtózkodó dombok hátán
álmodik bor a fürt ölén.

E szélborzolta pusztaságon
a szőlő már régen megfogant,
s oly konok, mint a vén akác
– a saját kínján is újrahajt.
Mért gondoljátok borivók,
hogy ott nem koccintnak pohárt?
Hol Petőfi maga hordta szét
versei kurjantó mámorát.

Szikrázó kedvet és dalt fakaszt
e homoknevelte drága lé
és loboncos éjek mesélhetnék
– hány nóta bomlik e táj fölé,
mire a tele butykosok kiürülnek
és elindulnak a cimborák:
bizony sokszor már nyergelni kell
a korán jött hajnalok lovát.

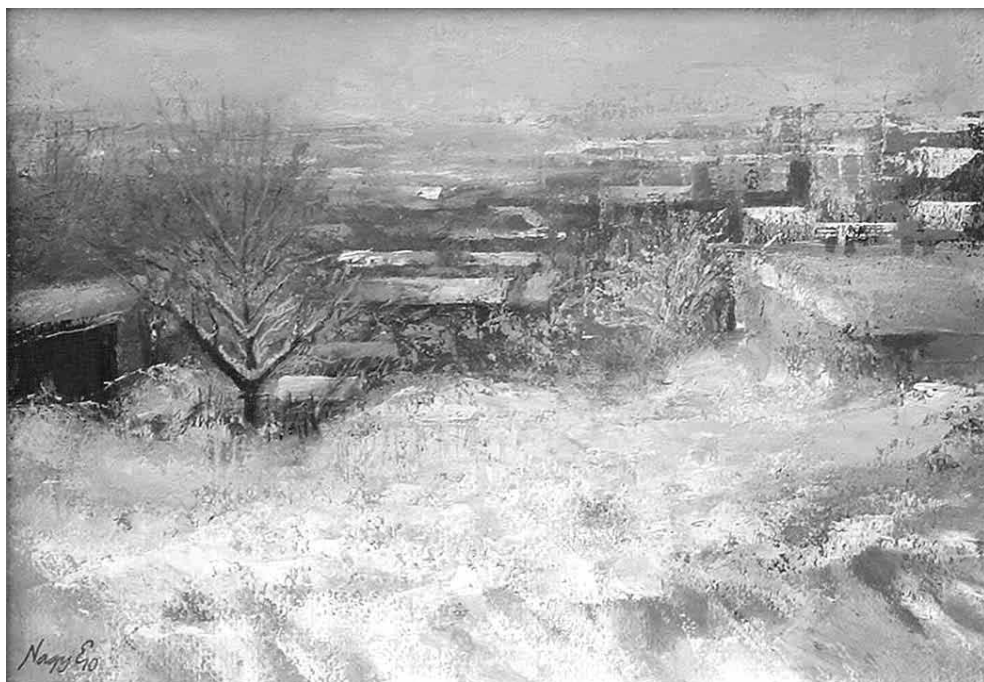
Te árnyéktalan, gyalult vidék
Oh, hányszor marasztaltál itt,
ha ittam a homok sóhajának
hordókban érlelt cseppjeit.
Százszor légy áldott te jó nedű,
mint asszonycsók – zsibbaszd szívem!
Ha a kőrösi nyarak melegén
– megölelsz pince-hűvösen.

Egri szüret

Október les széjjel az egri tájak fölött.
Darázs-sárga szárnyú fényeső szítál.
Szüreti zsongás jár érett tőkék között
jajdulnak a prések s a remény hordókban áll.

Vénült pincemélyek csendjén rágcsál a kor.
Mustálmokat vigyáz az abroncsölelt donga,
hogy úgy ébredjen majd: mint ínycsiklandó bor
a poharakba töltve, mámorát ragyogva.

Az egri őszök fénye csillan széjjel bennünk
csordul a Bikavér s nótát dúdol lelkünk.

Eger a műtermből 1.

Kis Pál István

Szüret után

I.m. Gál Tibor

A mézes fürtök java már a kádban,
csak a billingekkel harangoz a szél,
pára leple alatt mohó élni vágy van,
pirul tán, de hullni kész a zöld levél.

Kajla a kalap, huncut csősz a szalma,
bánja is, ha rá száll, mind a seregély.
A lombot lesi, hogy ring szoknyaalja,
s hol terem a jó bor, hol a szenvedély?

Végül majd azt, is gondolva időre,
leveti, hogy legyen takaró a kerten,
vesszót is bújtat, nem gyászra, jövőre,

s lám, én az egyik bujtatott a rendben,
vagyok, aki mégis dalt fagyok a földbe,
s meglásd, tavasszal...
meglásd, újrakezdem!

Renn Oszkár

Elvtársak párbaja

A borkombinát híres pincerendszerében, az öreg nemespenészes pinceágak labirintusában, a cég az arra érdemes vendégeknek egy kisebb pincetermet rendezett be. Közepén egy hatalmas tölgyfa asztallal, nehéz padokkal és hordókkal, melyek záró lapját művészien faragott figurák díszítették. Ebben a „repipincében”, mélyen a hegy gyomrában, már órák óta mulatott egy illusztris elvtársi társaság a város legelőkelőbb éttermében elköltött ebéd után. Kóstolgatták a jobbnál jobb borokat, dicsérgették a zamatokat, csettingettek, szívták magukba az illatokat, a gyertyák előtt átvilágították a poharaikba töltött nedűt, utánozták a borszakértők sajátos kóstoló mozdulatait, de főként ittak. Meg is lett a próbák eredménye, a hangulat egyre forrósodott, már túlharsogták egymást, vicceik, történeteik egyre trágárabbak lettek, a nőket férfiasították a vaskos nyelvezetre. Vagyis a rangos társaság a lerészegedés állapotához közelített, melyen a közben tálcaikon érkezett piros paprikás és lila hagymás zsíros kenyér sem sokat változtatott.

A vendéglátó szerepét ezúttal a megyei tanács tervosztályának nagytekintélyű vezetője, dr. Bugaci István játszotta, aki a megye, az Ipari Minisztérium (IM), a Honvédelmi Minisztérium (HM), a Tervhivatal (TH) és a budapesti Villamos Szerelő Vállalat (VSZV) közötti hosszadalmas tárgyalásokat eredményesen koordinálta, és a mai napon az érintettek aláírták a sokmilliósi beruházási és területátadási megállapodásokat. A doktor a borkóstolást pohárköszöntővel kezdte. Elsősorban köszönetet mondott az aktív, segítőkész közreműködésért a megyei párttitkár elvtársnak és a megyei tanácselnök elvtársnak a megye jövőjére meghatározó jelentőségű beruházás megvalósításához, mely az 1970-es KB Szerkezetváltási Határozat teljesítését szolgálja. Köszöntötte továbbá a minisztérium fejlesztési főosztályvezetőjét, Bokor Istvánt, a minisztérium személyzeti főosztályvezetőjét, Steidl Jakabot, a TH osztályvezetőjét, a HM civil ruhás, magas rangú képviselőjét, a VSZV igazgatóját és a társaság minden tagját.

Jelen volt a beruházó VSZV, évekkel előbb létrehozott megyeszékhelyi gyáregységének igazgatója és megbízott főmérnöke is, akik közrefogták és körüludvarolták pesti főnököket, hogy kölcsönösen informálják egymást a társaság ki-kicsoda kérdéseiben. A minisztériumi elvtársakról a vállalatigazgató, a megyeiekről a gyáregységvezető suttogott minden szükséges tudnivalót a szomszédja fülébe. Így tudta meg a pesti vezér, hogy a megyei pártvezetésben döntő szerepet kapnak a titkár révén, egy megyei faluból, a „kis Moszkvából” származó rokonok, akiknek az intelligenciaszintje messze nem éri el az átlagot, de a megbízható káderutánpótlás fő erői. A gyáregységek a főnökök sustorgásából megtudták, hogy az asztalnál a

minisztériumi személyzeti főosztályvezető mellett ülő ragyogó szépségű asszony, Z. Szűcs Erika főelőadó, akit közismerten gyengéd, de szoros szálak fűznek főnökéhez, és aki korábban szeretője volt az asztalnál vele szemben ülő minisztériumi fejlesztési főosztályvezetőnek. A két férfi barátságosan vidámkodott, nem látszott semmi ellentét közös szerelmi előtörténetük következményeként. A pesti főnök bizalmasan azt is elárulta, hogy a „specberuházás” támogatását némileg megsegítette az is, hogy a pesti központba felvette vállalati jogásznak a megyei tervosztály vezetőjének ebben az évben végzett lányát, és a beruházás időszakára, két évre alkalmazta szakértőnek Zoltai Károlyt, a főelőadó elvtársnő férjét, aki szerencsére kiváló beruházási szakember, és kitűnő kapcsolatokkal rendelkezik. Az is jót tett az ügynek, hogy már két hónapja jelen van a cég titkárságán, sajtóreferensként, az IM jelen lévő fejlesztési főosztályvezetőjének a felesége.

A vendéglátó Bugaci fegyelmезetten ivott, vagy nagyon jól bírta, mert stábját, titkárnőjét, irodavezetőjét, sofőrjét nagy figyelemmel dirigálta, és vendégei minden igényére reagált. A részegedő társaságnak lángoló cserkészkolbászokat is hozatott, mely további italfogyasztásra ösztönzött. A pesti vállalatvezér korábban is tárgyalt a doktorral, és már hónapokkal ezelőtt rájött, hogy a megyei tanácson az történik, amit ez a rendkívül dörzsölt, szürke eminenciás akar. Olyan ügyesen befolyásolta az elvtársak gondolkodását, hogy azok el is hitték döntéseik önállóságát. Ugyanakkor nélkülözhetetlenné tudta magát tenni a fejlesztések tervezésénél, mivel minden szálát kézben tartott adminisztrációjával és informáltságával.

A jókedvű társaság éppen énekelgetni kezdett, amikor, mintegy rendelésre, két cigányzenész érkezett. A primás és a brácsás, felhangolt hangszereiken már húzták is a párttitkár nótáját, melyet hogy-hogy nem, valahonnan tudtak. „Eltörött a hegedűm nem akar szólani...” A titkár elvtárs, hatalmasságának elismeréseként vette tudomásul a primás első nótaválasztását. Jó hangú, munkásszármazású káderként neki is eresztette baritonját, csábosan pislogva a szép pesti asszonyra.

Hamarosan kórossá változott az asztaltársaság. Sorban következtek a nótamon-dók, a hatalmi rangsort azért betartva, mert a tanácselnököt nem előzhette meg a helyi gyáregységvezető a dalválasztásban. Az eredeti ülésrend később megbomlott, összekavarodott a társaság, változtak a beszélgető párok és pletykatémák. Az italfogyasztás növekedésével a WC-re járkálás is megindult.

A tanácselnök mellől a fejlesztési főnök is kikéredzkedett, majd nem sokra rá a minisztériumi szépasszony is, már meglehetősen kapatosan, válltáskájába két kézzel kapaszkodva, elnézést kérve ment a kijárat felé. Közben új bort hozott a pince-mester, a „lopóból csurgatás világbajnoka”, aki egy méterről is belötte a nemes italt a poharakba, nagy tapstól kísérve:

– Bikavér, 1969-es évjárat, 12,5 fokos, – közben fennhangon sorolta az adatokat.

A gyáregységvezető az órájára nézve szólt a főmérnökének, hogy már mehet a friss

meglepetés pogácsáért, amit időre rendelt kedvenc pékjénél. A főmérnök nem késlekedett, indult a boralapozó különlegességért a hosszú, két oldalon óriáshordókkal végigrakott széles pincejáraton az előtér felé. Alig ment tíz lépést a félhomályban, amikor észrevette, hogy két nagy hordó között, csaknem teljesen behúzódva, egy szenvedélyesen ölelkező pár csókolózott. A férfi egyre beljebb húzta a nőt a hordók közé, már gombolni kezdte blúzáat. Az alkoholmámoros miniszteriális szépség tapadt egykori szeretőjére, aki teljesen eszét vesztette az adakozó asszonytól.

A főmérnök megriadt, nem közelített a párhoz, behúzódott egy oldalág sötétjébe a hordók közé. Nem merete megzavarni az önfeledten szerelmeskedő párt. Azt is hallotta rejtkehelyéről, hogy az éneklő társaságból kilépett a kijárat felé, a párját már kereső, imbolyogva közlekedő személyzeti főnök, és hangosan szólította a félhomályban:

– Erika, merre vagy? Hová tűntél?

A bizonytalanul botorkáló, a gyengébb fényhez a szemét szoktató, barátnőjét hívogató férfi, néhány lépés után vette észre a két nagy hordó között csókolódzó párt. Egy pillanatra megmerevedett, de már indult és ordított is, amennyire dühétől fuldokolva tudott:

– Te szemét patkány, most kicsinállak, a hordók közé présellek!

A megvadult ember indult, fejfelé előre a megriasztott pár felé. A zilált frizurájú, jajongó asszony pillanatok alatt levált a hordók közé szorult férfiről, és ingadozó léptekkel, blúzáat gombolgatva menekült a kijárat felé. A két férfi összecsapott. A vad támadó, testének teljes súlyával belefejtelt beszorult asztaltársába. Részegen csapkodtak össze-vissza, alacsony találati hatékonysággal, de folyt vér is. Vagy egy összehajlásnál vagy egy harapásnál Bokornak felrepedt az arcbőre, és erősen vérezni kezdett. Miközben kisiklott a hordók közül, kapkodott a zsebkendője után, és vérző arcára szorítva, káromkodva igyekezett a kijárat felé. Még hallotta a háta mögül érkező fenyegető figyelmeztetést:

– Véged van, te alvilági elvtárs! Sok piszkos ügyedről olvastam a dossziédban. Nem úszod meg pártfegyelmi nélkül!

A valamelyest józanító hatású ütközetben a fenyegető személyzeti főnök is kaphatott egy-két ökölcsapást az arcába, magában morogva, mert zsebkendőjét kereste, és tapogatta sérült arcfelét és ajkát. Azután egyenesbe állította magát, megfésülködött, igazított a nyakkendőjén, és zakójáról leverte a hordók porát. Néhány mély lélegzetvétel után lassan visszament a mulatozókhöz. Nem vette észre a sötétben megbújó gyáregységi főmérnököt, aki még várt egy percet, és rohant a pogácsáért. A kijárat előtt ott várt már a Volgájuk, és a gépkocsivezetőjük intett, hogy itt van a kosár, asztali kendővel letakarva. Megnézte a még meleg csodapogácsákat, és igyekezett terhével gyorsan befelé főnökeihez a pincébe.

Az emelkedett hangulatban, a tanácselnök, aki félét az Oleg Kosevoj iskolában

is tanult, már a „Kalinkát” kezdte énekelni, melyet aztán a többiek is harsogtak. Rög-tön nótába szállt a helyére visszaülő személyzeti főnök is. Egyedül a vállalatigazgató kérdezte őt, csak úgy mellékesen:

– Te Jakab, Erika hol van? Itt van melletted a pulóvere. És Pista is már jó ideje kiment.

Az flegmán válaszolt a kérdésre:

– Tőlem egyikük sem búcsúzott el. Nem is láttam őket.

Tovább már együtt tapsolták a „Ka-lin-kaka-linka-maja” ütemét és énekeltek az iskolában jól-rosszul tanult szövegét.

A gyáregységvezető is érdeklődött a pogácsát osztó főmérnökénél a fejlesztési főosztályvezető elvtársról, de az csak annyit mondott, hogy egy Volgát látott elindulni, amikor a saját kocsijukhoz igyekezett a pogácsáért.

A VSZV-igazgató egyre részegebb és egyre idegesebb lett, kereste a fejlesztési főnököt, kiment a bejárathoz. Visszaérkezve, jól értesültként bejelentette, hogy a főosztályvezető elvtársnak váratlanul vissza kellett utaznia Budapestre, és elnézést kér a búcsúzás nélküli távozásért. A személyzetis odamorogta kiegészítésül a szomszédainak:

– Magával vitte a kurváját is! – Felkapta teletöltött poharát, egyetlen lendülettel magába döntötte borát. Részezen kissé megszedült, az asztalba kapaszkodott, és leült. Aztán káromkodott keményen az asztal alá. Hirtelen felállt és hangosan elköszönt:

– Elvtársak! Nagyon köszönöm a szíves vendéglátást, ezt a remek elvtársi együttműködést, de már nekem is mennem kell. További sikereket és jó mulatást kívánok.

A házigazda, aki csak félig volt részeg a totálkárosak között, úgy látta, hogy itt még nem kívánatos ellentétek is kialakulhatnak az elvtársak között, örömmel vette a személyzeti főosztályvezető indulási szándékát. Neki is feltűnt, hogy egy sötét bőrszíneződés, vagyis egy monokli díszíti a személyzetis elvtárs szeme alját. A csendes részeg tervhivatali osztályvezető és a megyei párttitkár is szedelőzködött. A tanácselnök még el akarta énekeltetni a társasággal kánonban a „vecsernyij zvomm”-ot, de a párttitkár lehülyézte, hogy ez nem kánon, és erre az megsértődött. Így aztán hirtelen abbamaradt a mulatozás, bár a vendéglátó még látszólag akadékoskodott:

– Hogy hirtelen milyen felugrálósak lettetek, elvtársak! – Ismételte, de meggyőző erő nélkül.

A búcsúzkodás még eltartott egy ideig. Sok-sok igazi elvtársi csókkal, hátba veregetős ölelésekkel, többször és ugyanazzal, némelykor triplázva a részegek búcsúzásának örömét.

A pincebejáró elől a Volgák egymásután szállították el az egyesek számára emlékeztető, mások számára megszokott elvtársi buli résztvevőit.

Másnap a gyáregységben a megszokott időben és rendben reggel hatkor elkezdődött a termelőmunka, és fél hétkor az alkalmazotti állomány is kezdett, a lépcsős városi munkakezdesi megállapodás szerint. A gyáregységvezető még nem jött be a gyárba, amikor a főmérnököt a titkárnő a Galvánüzemből hívatta fel, hogy „azonnali” interurbán telefonja van. A budapesti titkárság közölte, hogy a vállalat igazgatója Pestre rendelte, és azonnal induljon gépkocsival a központba. Érkezése után jelentkeznie kell az igazgató elvtársnál.

A főmérnök a Pestre utazás ideje alatt gondolkozott a raportra rendelés okán, de nem is sejtette, hogy mit akar vele a közismerten hirtelen haragú, kemény és időnként igazságtalan főnök, aki különleges rendőrségi és katonai kapcsolatokkal is rendelkező, befolyásos pártember volt. Próbált emlékezni, hogy a közelmúltban elkövetett-e valamilyen hibát, vagy intézkedett-e rosszul, de nem emlékezett semmi hibára. Határozottan aggódott és elhatározta, hogy nagyon óvatos lesz, minden ki-mondott szavát kétszer is meggondolja.

Amikor a beidézett az igazgatói titkárságra megérkezett, a titkárnő azonnal bejelentette. Az igazgató megszakította tárgyalását, rögvest kiküldött mindenkit a szobájából, és a behívta a nála jóval fiatalabb főmérnököt. Kiszólt a titkárnőnek, hogy senki ne zavarja a megbeszélést. Négyszemközt maradtak, és elhelyezkedtek a kis dohányzó asztal mellett a fotelekben.

A főnök kezdte a beszélgetést, miközben vizsgálta a fiatalember arcát, szúrós szemmel figyelte annak reakcióit, érzékelve a főmérnök szorongását is:

– Tegnap te nem voltál részeg, mert tudom, hogy te elvből egyáltalán nem iszol alkoholt, legfeljebb mímeled. Ugyanakkor mi mindannyian jól berúgtunk. Ezt őszintén be kell vallani. Most én kertelés nélkül szeretném hallani tőled, hogy mint egyetlen józan ember, mit láttál és mit hallottál a Steidl és Bokor főosztályvezető elvtársak veszekedésénél. Neked tudnod kell, hogy mi történt, mert te akkortájt kimentél valamit intézni, és valamit látnod és hallanod kellett. Nekem meg pontosan tudnom kell, hogy mi történt, mert már áll a balhé a két örült között a minisztériumban és a pártbizottságon. Egyikük sem ment be dolgozni. Beteget jelentettek. Csak reménykedni tudok, hogy az eset miatt nem köpnek bele nehezen kibrusztolt beruházási terveinkbe és pénzeinkbe.

A főmérnök gondolataiban, miközben a főnöke másnapos sápadtságában eléggé meggyötörten és feszülten fogalmazta meg kérdéseit, villámgyorsan átfutott a felismerés: Neki nem ajánlatos semmiről sem tudnia, semmit nem szabad volt látnia, és erről semmit nem mondania. Vagyis szemtanúságát tagadni kell, és nagyon-nagyon kerülni kell bármilyen észrevétel- vagy véleménynyilvánítást, amelyből bárki is következtethetné, hogy bármit is látott vagy hallott volna.

A valamennyire megnyugodott fiatalember közölte is főnökének, hogy látta a főelőadó elvtársnőt sietni az egyik Volgához, amikor a pogácsás kosárért a kocsijuk-

hoz ment. Majd, már a pince bejáratánál találkozott Bokor főosztályvezető elvtársal, aki az arcán tartotta zsebkendőjét, mint akinek a foga fáj. De az rá sem nézett, nem szólt hozzá, egyenesen sietett gépkocsijához.

Az igazgató elégedetlenül kíváncsiskodott tovább:

– Nem hallottál előtte semmit a pincéből?

– Csak az éneklés és a cigányzene szűrődött ki a pince végéből. Kissé csodálkoztam, hogy ők ketten korán elsiettek.

– Csak ennyit láttál? És kiabálást, veszekedést nem hallottál?

– Nem, semmit.

A főmérnök, ahogy eldöntötte magában, minden egyebet, aminek tanúja volt, magába zárta.

Az igazgató még akart valami biztosat hallani, de a józan életű mérnök teljesen tájékozatlannak látszott. A keménykezü vezető nem tudta, csak érezte, hogy főmérnöke többet tud a pince mélyén lezajlott eseményekről. Azt azonban látta, hogy a fiatalember a témában teljesen bezárkózott, és rövidre szabott információjával minden pletykaforrást kizárt. Legalább abban biztos akart lenni, hogy az események, feltételezése szerinti, egyetlen tanúja másoknak sem fog beszélni az ügyről. Bizalmaskodva szólt:

– Akkor ennyivel lezárhatjuk a tegnapi szerencsétlen esetet az elmondott tapasztalataiddal, és erről többet nem is beszélünk. Azt feltétlenül elvárom tőled, hogy erről a pincebuliról senkinek sem beszélsz, és a meglehetősen illuminált társaság tagjairól és tagjaival sem dumálsz. Ebben megegyezhetünk?

– Természetesen.

– Akkor kezet rá! – És keményen markolta a főmérnök kezét, acélkemény pillantással nézve annak némi aggodalmat tükröző szemébe, majd elköszönt és elbocsájtotta, vissza állomáshelyére, a gyári termelőmunkát irányítani.

***

Két év múltán gyáratató ünnepséget tartottak az új, legkorszerűbb technológiával felszerelt II. gyáregység beruházásának befejezése után. Az ünnepség külsőségei, az Ipari Minisztérium, a megye és a város vezetőinek jelenléte, a vállalat nagyvállalattá alakulásának jelentős állomását igazolta. Az avatóbeszédet maga a napokban kinevezett, ipari miniszter mondta, bár némi megrökönyödést keltett, amikor az új vállalat nevét kétszer is hibásan említette. (Ez feltehetőleg a beszédírójának a hibája volt.) A sikeres beruházást, a határidők betartását megköszönte az építőknek, a műszaki irányítóknak és nem utolsósorban a támogató tanácsi és pártvezetőknek.

Az ünnepi beszédet, szokás szerint, kitüntetések átadása követte. Miniszteri kitüntetést és vezérigazgatói kinevezést kapott az új nagyvállalat vezetésére a régi igazgató. Miniszteri kitüntetésben részesült még Z. Tóth Erika a távlati fejlesztés osztályvezetője, Zoltai Károly beruházási tanácsos, dr. Bugaci István a megyei terv-

osztály vezetője. A kitüntetéseket a miniszter és miniszterhelyettese, Bokor István adták át. A két gyáregységből alakult új nagyüzem a fővárosból kapott gyárigazgatót és műszaki igazgatóhelyetteset. Az egykori gyáregységvezető távozott a cégtől. A megbízott főmérnököt kinevezték az új II. sz. gyáregység vezetőjévé.

Az avatószalagot a miniszter és a megyei elnök még a fotósok és a TV előtt, a jó felvétel érdekében, merev pózban, „csíz” mosollyal vágta át. A háromszínű szalagot két gyári szépségversenyt nyert KISZ-es elvtársnő tartotta, egyforma, erre az alkalomra kölcsönzött, szuperelegáns ruhában, frizura remekkel, tökéletesen sminkelve. Az ünnepség állófogadással zárult, amelyen a miniszter, sürgős teendői miatt nem vett részt, és a megyei vezetők is kimentették magukat.

A két évvel korábbi alapítótárgyalás és az emlékezetes pincelátogatás résztvevői közül az avatóünnepségen senki sem találkozott a leváltott gyáregységvezetővel, a nyugdíjazott megyei tanácselnökkel és a régi párttitkárral. A jól értesültek suttogásából az sem derült ki, hogy a bűbajos Z. Tóth Erika osztályvezető elvtársnő végül is az újonnan kinevezett miniszterhelyettes vagy a személyzeti főosztályvezető szeretője maradt-e. Viruló szépségéből, kegyeit osztogató mosolyából és magabiztosságából inkább az látszott, hogy stabilizálta helyzetét, és lehetséges, hogy a két párbajozó főnök mellett a jól jövedelmező megbízásokban dúskáló férjnek is jutott valami egy különös házasságban.

Eger a műteremből 2.